

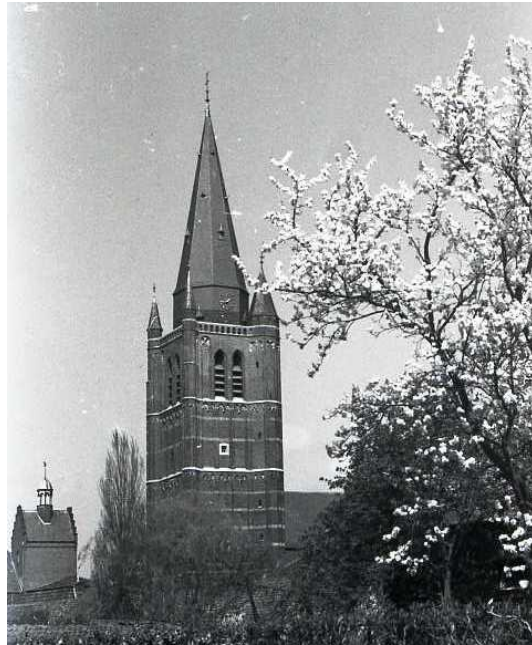
Hoog en laag

De 15e-eeuwse Lambertustoren in Nederweert heeft een imposante hoogte. Hij meet tot aan de stenen torentrans 41 meter. De oude kerktoeren van Leveroy daarentegen was laag en onaanzienlijk. Kermisbezoekers uit Nederweert spotten dat de Leveroyse toren bij regenweer onder een schuurpoort werd gezet. Die grap viel niet goed en regelmatig kwamen de Nederweerder spotlustigen, na een pak 'preugel', van een koude kermis thuis.

Niet voor niets wordt de Lambertustoren vanwege zijn hoogte de 'Wachter van de Peel' genoemd. In tijden van oorlog werd hij als uitkijkpost gebruikt. Dat gebeurde voor het laatst tijdens de Tweede Wereldoorlog. Het belang van de hoge kerktoeren van Nederweert voor de landmeetkunde werd reeds onderkend door keizer Napoleon. Die liet in 1802 zijn kolonel Joseph Tranchot met een team van landmeters een bezoek brengen aan Nederweert. Zij moesten de ligging van de Lambertustoren nauwkeurig inmeten ten opzichte van de torens van o.a. Peer (B), Sittard en Herungen (D). De toren van Weert was (toen nog) veel te laag en dus ongeschikt. Dat gold trouwens voor vrijwel alle andere Middenlimburgse kerktorens.

De toegepaste techniek was die van de driehoeksmeting. Kort gezegd kwam het er op neer dat men hoge kerktorens zocht die op de hoekpunten van een denkbeeldige driehoek gelegen waren. Het hele land werd zo in driehoeken verdeeld, het zogenaamde driehoeksnet. Als men de afstand van twee torens kende, kon men uit het meten van de hoeken de lengte van de andere driehoekszijden bepalen. Het meten van hoeken was relatief simpel en zo konden grote gebieden in kaart worden gebracht.

Toen in 1861 de Pruisische koning Wilhelm I de kroon besteeg, sloot hij een pact met de Russische tsaar Alexander II. Samen heersten ze over een groot deel van Europa. Zij wensten de lengte van hun rijk te kennen - een slordige 3500 km. -, gemeten van de Atlantische Oceaan tot aan de Kaspische Zee. België en Pruisen (Duitsland) waren goed in kaart gebracht maar de verbinding daartussen ontbrak. De meetlijn liep uitgerekend langs de kerktoeren van Nederweert. In mei van dat jaar werd de Lambertustoren door de Pruisische generaal Bayer en de Belgische

De Lambertustoren als 'Wachter van de Peel'. In 1861 vormde de toren de 'missing link' voor de Pruisische keizer en de Russische tsaar. Foto Jan Biezenaar, archief SGN.

generaal-majoor Nerenburger ingemeten tussen de Duitse en Belgische driehoeksnetten. Zo werd de toren een letterlijke schakel in de landhonger van koningen en keizers. In mei 1892 werd de kerktoeren een van de belangrijkste elementen van het Nederlandse rijksdriehoeksnet. De denkbeeldige lijn Amersfoort-Nederweert vormde de ruggengraat van het Nederlandse meetnet. Vanaf de Lambertustoren had men, bij helder weer en met verrekijker, ongehinderd zicht op de toren van Ubachsberg in Zuid-Limburg, een afstand van 51 km. Toen in 1902 de toren de huidige hoge spits kreeg, moest deze opnieuw ingemeten worden. Men stelde vast dat de top van de nieuwe spits 10 cm opgeschoven was. Dat de Duitse keizer en de Russische tsaar daar wakker van hebben gelegen, is niet erg waarschijnlijk.